

قانون اصلاح موادی از قانون مجازات اسلامی مصوب 1392

ماده (1) - یک تبصره به شرح زیر به ماده (14) قانون مجازات اسلامی الحاق می‌شود:

تبصره - «اقدامات تأمینی و تربیتی تدابیری است که پس از نقض قوانین کیفری، مطابق قانون در مورد اطفال و مجانین اعمال می‌شود.»

ماده (2) - یک تبصره به شرح زیر به ماده (17) قانون مجازات اسلامی الحاق می‌شود:

تبصره - «هرگاه میزان خسارات وارده بر مجنی‌علیه، بیش از میزان دیه تعیین شده برای وی باشد، مرتکب به جرمه نقدی معادل میزان خسارات مازاد بر دیه محکوم و در حق مجنی‌علیه پرداخت می‌شود.»

ماده (3) - تبصره (3) ماده (19) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌شود:

تبصره 3 - «در صورت ارتکاب جرم یا جرایم با مجازات‌های متعدد، مجازاتی شدیدتر محسوب می‌شود که در درجه بالاتر قرار گیرد. چنانچه، مجازات‌های جرایم متعدد از حیث درجه جرم ارتكابی یکسان باشند، ملاک تعیین جرم اشد، به ترتیب حبس، شلاق تعزیری و جزای نقدی اشد است. در صورتی که جرایم متعدد دارای مجازات‌هایی با نوع و درجه یکسان باشند، مجازاتی اشد محسوب می‌شود که در کنار این موارد، مجازات‌های دیگری نیز برای آن پیش‌بینی شده باشد. همچنین، اگر مجازاتی با هیچ‌یک از بندهای هشت‌گانه این ماده مطابقت نداشته باشد مجازات درجه هفت محسوب می‌شود.»

ماده (4) - تبصره (1) ماده (23) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌شود:

تبصره 1 - «مدت مجازات تکمیلی بیش از چهار سال نیست مگر در مواردی که قانون به‌نحو دیگری مقرر نماید.»

ماده (5) - ماده (27) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به آن الحاق می‌شود:

«مدت حبس از روزی آغاز می‌شود که محکوم به موجب حکم قطعی لازم‌الاجرا حبس می‌گردد. در صورتی که فرد، پیش از صدور حکم به علت اتهام یا اتهاماتی که در پرونده وی مطرح بوده بازداشت شده باشد، مدت بازداشت قبلی در حکم محاسبه می‌شود. در صورتی که مجازات مورد حکم، شلاق تعزیری یا جزای نقدی باشد، هر روز بازداشت معادل سه ضربه شلاق یا پانصد هزار (500000) ریال جزای نقدی است. همچنین، در مورد محکومیت به مجازات‌های جایگزین حبس به‌ازای هر روز بازداشت قبلی، دو روز جزای نقدی روزانه، چهل‌وهشت ساعت خدمات عمومی رایگان و ده روز از دوره مراقبت یا محرومیت از حقوق اجتماعی کسر می‌شود. چنانچه مجازات متعدد باشد، مقام قضایی می‌تواند حسب مورد آن را نسبت به حبس یا شلاق یا جزای نقدی محاسبه کند. قضاات اجرای احکام موظفند بر رعایت مراتب فوق به‌هنگام اجرای مجازات نظارت نمایند و در صورت عدم رعایت، خود اقدام کنند.»

تبصره - اگر مدت زمان تحت نظر یا بازداشت شدن متهم کمتر از 24 ساعت باشد، در احتساب ایام بازداشت، یک روز حساب می‌شود.»

ماده (6) - ماده (28) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌شود:

«کلیه مبالغ مذکور در این قانون و سایر قوانین از جمله مجازات نقدی، به تناسب نرخ تورم اعلام شده به وسیله بانک مرکزی هر سه سال یکبار به پیشنهاد وزیر دادگستری و تصویب هیأت وزیران تعدیل و در مورد احکامی که بعد از آن صادر و یا اجرا می‌شود لازم‌الاجرا می‌گردد.»

ماده (7) - ماده (37) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به آن الحاق می‌شود:

«در صورت وجود یک یا چند جهت از جهات تخفیف، دادگاه می‌تواند مجازات تعزیری را به نحوی که به حال متهم مناسب‌تر باشد، به شرح ذیل تقلیل دهد یا تبدیل کند:

الف - تقلیل حبس به میزان یک تا سه درجه در مجازات‌های درجه 1 و 2 و 3

ب - تقلیل حبس در مجازات‌های درجه 4 و پایین‌تر به میزان یک تا سه درجه و یا تبدیل آن به سایر مجازات‌ها از همان درجه یا یک درجه پایین‌تر

پ - تبدیل مصادره اموال به جزای نقدی درجه یک تا چهار

ت - تقلیل انفصال دائم به انفصال موقت به میزان پنج تا پانزده سال

ث - تقلیل سایر مجازات‌های تعزیری به میزان یک تا دو درجه از همان نوع یا تبدیل به انواع دیگر. همچنین، دادگاه می‌تواند، شلاق تعزیری غیرمنصوص شرعی را به یک تا دو مورد از مجازات‌های جایگزین حبس نیز تبدیل کند.

تبصره - در اجرای مقررات این ماده یا سایر مقرراتی که به موجب آن‌ها مجازات تخفیف می‌یابد، صدور حکم به مجازات حبس کمتر از سه ماه ممنوع است. در این صورت، حکم به جایگزین حبس داده می‌شود.»

ماده (8) - ماده (64) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (2) به آن الحاق می‌شود:

«مجازات‌های جایگزین حبس عبارت از دوره مراقبت، خدمات عمومی رایگان، جزای نقدی و جزای نقدی روزانه است که در صورت وجود یکی از جهات تخفیف، با ملاحظه نوع جرم و کیفیت ارتکاب آن، آثار ناشی از جرم، سن، مهارت، وضعیت، شخصیت و سابقه مجرم، وضعیت بزه‌دیده و سایر اوضاع و احوال، تعیین و اجرا می‌شود. مگر در خصوص مرتکبین موضوع ماده (65) که نیازی به احراز جهات تخفیف نمی‌باشد.

تبصره 1 - دادگاه در ضمن حکم، به سنجش و تناسب مجازات مورد حکم با شرایط و کیفیات مقرر در این ماده تصریح می‌کند. دادگاه نمی‌تواند به بیش از دو نوع از مجازات‌های جایگزین حکم دهد.

تبصره 2 - مقررات مربوط به جایگزین‌های حبس موضوع این فصل، نسبت به کارکنان نیروهای مسلح که مرتکب جرایم در صلاحیت سازمان قضایی نیروهای مسلح شده‌اند، اعمال نمی‌شود.»

ماده (9) - ماده (87) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌شود:

«دادگاه می تواند ضمن حکم به مجازات جایگزین حبس، با توجه به جرم ارتكابی و وضعیت محکوم، وی را به یک یا دو مورد از تدابیر یا دستورهای مندرج در مواد (23)، (42) و (43) این قانون نیز محکوم نماید. در این صورت، مدت تدابیر یا دستورات مزبور نباید بیش از دو سال باشد.»

ماده (10) - ماده (91) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح می شود:

«در جرائم موجب حد، قصاص یا تعزیر هرگاه افراد کمتر از هجده سال تمام شمسی، ماهیت جرم انجام شده و یا حرمت آن را درک نکنند و یا در رشد و کمال عقل آنان شبهه وجود داشته باشد، به اقدامات تأمینی و تربیتی پیش بینی شده در ماده (88) این قانون محکوم می شوند.

تبصره - دادگاه برای تشخیص رشد و کمال عقل می تواند نظر پزشکی قانونی را استعلام یا از هر طریق دیگر که مقتضی بداند، استفاده کند.»

ماده (11) - ماده (93) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح می شود:

«دادگاه می تواند در صورت احراز جهات تخفیف، مجازات ها یا اقدامات تأمینی و تربیتی موضوع این فصل را تقلیل دهد یا به اقدام دیگری تبدیل نماید.»

ماده (12) - ماده (98) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح می شود:

«عفو، تأثیری در پرداخت دیه و جبران خسارت زیان دیده ندارد. در عفو خصوصی، اثر تبعی محکومیت پس از گذشت مدت های مندرج در ماده (25) این قانون، از زمان عفو رفع می شود، مگر اینکه در متن عفو رهبری به گونه دیگری مقرر شده باشد.»

ماده (13) - ماده (134) قانون مجازات اسلامی و تبصره های آن به شرح زیر اصلاح و چهار تبصره به عنوان تبصره های (5)، (6)، (7) و (8) به آن الحاق می شود:

«در جرایم موجب تعزیر درجه یک تا هفت، هرگاه جرایم ارتكابی بیش از سه جرم نباشد، دادگاه برای هر یک از آن جرایم حداکثر مجازات مقرر قانونی را حکم می کند و هرگاه جرایم ارتكابی بیش از سه جرم باشد، مجازات هر یک را بیش از حداکثر مجازات قانونی مشروط به اینکه از حداکثر به اضافه نصف آن تجاوز نکند، تعیین می نماید. در هر مورد که مجازات قانونی فاقد حداقل قانونی یا دارای مجازات قانونی ثابت باشد، اگر جرائم ارتكابی بیش از سه جرم نباشد، تا یک چهارم و اگر جرائم ارتكابی بیش از سه جرم باشد، تا نصف مجازات مقرر قانونی به اصل آن اضافه می گردد. در هر صورت، فقط مجازات اشد مندرج در دادنامه قابل اجراست و اگر مجازات اشد به یکی از علل قانونی تقلیل یابد یا تبدیل شود یا به موجبی از قبیل نسخ مجازات قانونی یا مرور زمان غیر قابل اجرا شود، مجازات اشد بعدی اجرا می گردد. آزادی مشروط، تعلیق و عفو خصوصی در حکم اجراست.

تبصره 1 - در صورتی که در جرایم تعزیری، از رفتار مجرمانه واحد، نتایج مجرمانه متعدد حاصل شود، ملاک تعیین صدور حکم و اجرای مجازات، مجازات عنوان مجرمانه اشد است که چنانچه دارای حداقل و حداکثر باشد، مرتکب به میانگین آن تا حداکثر مجازات مزبور و در غیر این صورت، به نصف مجازات مقرر در قانون تا حداکثر آن محکوم می‌شود.

تبصره 2 - در صورتی که مجموع جرائم ارتكابی در قانون عنوان مجرمانه خاصی داشته باشد، مقررات تعدد جرم، اعمال نمی‌شود و مرتکب به مجازات مقرر در قانون محکوم می‌گردد.

تبصره 3 - مقررات تعدد جرم در مورد جرائم تعزیری درجه هشت اجراء نمی‌شود. این مجازات‌ها با هم و نیز با مجازات‌های تعزیری درجه یک تا هفت جمع می‌گردد.

تبصره 4 - در خصوص تعدد جرایم تعزیری، علاوه بر رعایت قواعد فوق، به شرح زیر عمل می‌شود:

الف - هرگاه در قانون برای جرمی یکی از مصادیق مجازات‌های مندرج در مواد (23) یا (26) این قانون، به‌عنوان مجازات اصلی مقرر شده باشد، آن مجازات‌ها در هر صورت اجرا می‌شوند، حتی اگر مربوط به مجازات غیراشد باشند.

ب - اگر مجازات اشد وفق ماده (25) این قانون، فاقد آثار تبعی و مجازات اخف دارای آثار تبعی باشد، علاوه بر مجازات اصلی اشد، مجازات تبعی مزبور نیز اجرا می‌گردد.

پ - در تعدد جرم در صورت وجود جهات تخفیف مجازات نسبت به تمامی جرایم یا صرفاً نسبت به جرم اشد، هرگاه جرایم ارتكابی بیش از سه جرم نباشد، دادگاه می‌تواند مجازات را تا حداقل مجازات قانونی جرم اشد و اگر مجازات مزبور فاقد حداقل قانونی یا دارای مجازات قانونی ثابت باشد، آن را تا نصف تقلیل دهد. هرگاه جرایم ارتكابی بیش از سه جرم باشد، دادگاه می‌تواند مجازات مرتکب را، تا حداقل مجازات قانونی جرم اشد به اضافه نصف آن تخفیف دهد و اگر مجازات فاقد حداقل قانونی یا دارای مجازات قانونی ثابت باشد، می‌تواند حداکثر یک چهارم آن را تخفیف دهد. در هر صورت، صدور حکم به کمتر از سه ماه حبس جایز نیست. چنانچه صرفاً نسبت به جرایم غیراشد جهات تخفیف وجود داشته باشد، دادگاه می‌تواند اقدام به تخفیف مجازات غیراشد نماید. در هر صورت مجازات جرم اشد اجرا می‌شود، مگر آنکه اجرای آن با رعایت مقررات این ماده منتفی شده و نوبت به اجرای مجازات اشد بعدی برسد.

ت - چنانچه مجازات قانونی جرمی شلاق تعزیری باشد، دادگاه در مقام اعمال مقررات مربوط به تعدد و تکرار جرم نمی‌تواند به بیش از حداکثر مجازات شلاق مربوط به همان جرم حکم دهد.

تبصره 5 - هرگاه در جرایم موجب حد، پس از صدور حکم قطعی، ارتكاب جرم دیگری از همان نوع از سوی مرتکب کشف شود که تاریخ وقوع آن، قبل از صدور حکم قطعی بوده است، در میزان مجازات مرتکب تأثیری ندارد. در جرایم تعزیری نیز، کشف جرم جدیدی که تاریخ وقوع آن قبل از صدور حکم قطعی نسبت به جرم یا جرایم سابق بوده است، چنانچه به تشخیص قاضی مجری حکم، اعمال قواعد تعدد جرم نسبت به وی، موجب تغییر در نوع یا میزان مجازات مندرج در دادنامه قبلی شود، پرونده برای بررسی و اعمال قواعد تعدد جرم، با لحاظ مقررات ماده (510) قانون آیین دادرسی کیفری، به دادگاه ارسال می‌گردد.

تبصره 6 - پس از اعمال قواعد تعدد، اگر دادنامه متضمن جزای نقدی باشد، علاوه بر اجرای مجازات اشد، شدیدترین جزای نقدی مندرج در دادنامه نیز به اجرا گذارده می‌شود. در صورت عدم امکان وصول جزای نقدی جرایم مندرج در تبصره ماده (36) این قانون و تبدیل آن به حبس وفق مقررات قانونی، مبلغ جزای نقدی مازاد بر سقف حبس بدل از جزای نقدی، از اموالی که هر زمان از محکوم علیه بدست آید، قابل وصول می‌باشد. حداکثر مدت بازداشت بدل از جزای نقدی در ارتباط با محکومین تبصره مذکور، 15 سال خواهد بود.

تبصره 7 - چنانچه جرایم درجه 7 و 8 توأم با سایر جرایم باشد، تعقیب این جرایم نیز برعهده دادسرا است.

تبصره 8 - چنانچه مجازات تعیین شده برای یک یا چند جرم، پس از اعمال مقررات تعدد جرم، به جهت صدور قرار منع یا موقوفی تعقیب یا حکم برائت منتفی شود و مؤثر در اعمال مقررات تعدد جرم باشد، وفق مقررات این ماده اقدام می‌شود و میزان مجازات به اجرا گذارده شده قبلی، در اجرای مجازات اشد بعدی محاسبه می‌شود.

ماده (14) - ماده (137) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به آن الحاق می‌شود:

«هرکس به موجب حکم قطعی در جرایم عمدی، به یکی از مجازات‌های تعزیری از درجه یک تا شش محکوم شود و از تاریخ قطعیت حکم تا حصول اعاده حیثیت به هر جهت یا شمول مرور زمان اجرای مجازات، مرتکب یک فقره جرم عمدی تعزیری درجه یک تا شش شود، دادگاه از میانگین حداقل و حداکثر مجازات قانونی تا حداکثر مجازات قانونی تعیین مجازات می‌نماید و در صورت فقدان حداقل مجازات قانونی یا ثابت بودن آن، به نصف مجازات قانونی تا حداکثر آن تعیین مجازات صورت می‌پذیرد. هرگاه جرایم ارتكابی تا سه فقره باشد، دادگاه مجازات هر یک از جرایم را بیش از حداکثر مجازات قانونی تعیین می‌نماید، مشروط به اینکه از حداکثر به اضافه نصف آن تجاوز نکند و چنانچه بیش از سه فقره باشد، برای هریک از جرایم، حداکثر مجازات قانونی به علاوه نصف آن تعیین می‌گردد. در این صورت، صرفاً مجازات اشد با رعایت قواعد تعدد اجراء می‌شود.

تبصره - چنانچه مرتکب دارای سابقه محکومیت قطعی به جرایم حدی باشد و جرم جدید ارتكابی وی، از جنس جرایم تعزیری باشد، قواعد تکرار جرم جاری خواهد شد.

ماده (15) - ماده (139) قانون مجازات اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌شود:

«در تکرار جرایم تعزیری در صورت وجود جهات تخفیف، چنانچه بیش از یک فقره نباشد، مرتکب به حداقل مجازات قانونی محکوم می‌شود و چنانچه بیش از یک فقره باشد و جهات تخفیف نسبت به جرم اشد یا تمامی جرایم وجود داشته باشد، دادگاه می‌تواند بدون اعمال قواعد تکرار جرم، مجازات قانونی هر یک از جرایم را، در صورتی که دارای حداقل و حداکثر قانونی باشد، از میانگین حداقل و حداکثر مجازات قانونی تا حداکثر آن و در غیر این صورت، تا نصف مجازات قانونی تقلیل دهد. در هر صورت، تنها مجازات اشد به اجرا گذاشته می‌شود.

تبصره - چنانچه مرتکب دارای سه فقره محکومیت قطعی مشمول مقررات تکرار جرم یا بیشتر از آن باشد، مقررات تخفیف اعمال نمی‌شود.

ماده (16) - یک تبصره به شرح زیر به ماده (144) قانون مجازات اسلامی الحاق می‌شود:

تبصره - «تحقق جرم منوط به احراز انگیزه خاصی در مرتکب نیست، مگر آن که در قانون شرط شده باشد.»

ماده (17) - یک تبصره به شرح زیر به عنوان تبصره (3) به ماده (172) قانون مجازات اسلامی الحاق می‌شود:

تبصره 3- «در مواردی که تعدد اقرار شرط است، هرگاه اقرار کمتر از حد نصاب شرعی صورت پذیرد، در ارتباط با جرایم منافی عفت جنسی حدی، وفق ماده (232) این قانون عمل می‌شود و در سایر موارد، مرتکب به مجازات معاونت در آن جرایم وفق ماده‌ی (127) این قانون و در مورد سرقت حدی حسب مورد به مجازات مقرر برای سرقت تعزیری محکوم می‌شود. در این موارد، اقرار کمتر از حد نصاب شرعی موجب برای استناد به علم قاضی نمی‌باشد.»

ماده (18) - عبارت زیر به ادامه ماده (728) قانون مجازات اسلامی اضافه و دو تبصره به شرح زیر به آن الحاق می‌شود:

«همچنین، تبصره ماده (666) و ماده (747) کتاب پنجم - قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب 1375، تبصره (2) ماده (1) قانون مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیرمجاز می‌نمایند مصوب 1386، بندهای (1) و (2) و (3) ماده 3 قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب 1373/12/28 و ماده (31) قانون مبارزه با مواد مخدر و روان‌گردان با اصلاحات و الحاقات بعدی آن‌ها و سایر قوانین در موارد مغایر با این قانون نسخ می‌گردد.»

تبصره 1 - در تمامی مواردی که در قوانین خاص قبل از تصویب قانون مجازات اسلامی مصوب 1392/2/1 برای تکرار جرم، تعدد جرم، تعلیق اجرای مجازات، شروع به جرم یا معاونت حکم خاصی تعیین شده است، نسخ می‌گردد و مقررات این قانون حاکم است.

تبصره 2 - شمارگان کتاب پنجم - قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب 1375، از شماره 729 آغاز و به ترتیب اصلاح می‌شود.»